

**Конвенција о елиминисању свих
облика
дискриминације жена**

Дистр.: општа
25. јул 2013.
Оригинал: на енглеском
језику

**РЕВИДИРАНА НЕУРЕЂЕНА
ВЕРЗИЈА**

**Комитет за елиминацију
дискриминације жена**

**Закључна запажања о комбинованом Другом и трећем
периодичном извештају Републике Србије***

1. Комитет је размотрио комбиновани Други и трећи периодични извештај Републике Србије (CEDAW/C/SRB/2-3) на 1144. и 1145. састанку одржаном 18. јула 2013. године (CEDAW/C/SR.1144 и 1145). Списак тема и питања Комитета налази се у CEDAW/C/SRB//Q/2-3, а одговори Владе Републике Србије налазе се у CEDAW/C/SRB/Q/2-3/Add.1.

А. Увод

2. Комитет цени што је држава чланица благовремено поднела свој комбиновани Други и трећи периодични извештај. Такође цени што је држава чланица доставила одговоре на списак тема и питања која је радна група Комитета, која претходи заседању, поставила као и усмену презентацију и одговоре на усмена питања Комитета. Комитет, међутим, жали што извештај не садржи више података разврстаних по полу и другим релевантним факторима, као ни квалитативне податке о положају жена у бројним областима које су обухваћене Конвенцијом, посебно о женама које припадају угроженим групама.

3. Комитет упућује похвале државној делегацији коју је предводила госпођа Бранкица Јанковић, државни секретар Министарства рада, запошљавања и социјалне политике и коју су чинили представници различитих министарстава и канцеларија као и посланица Народне скупштине. Комитет уважава дијалог који је одржан између чланова државне делегације и чланова Комитета.

* Комитет усвојио на 55. седници (8-26. јула 2013. године).

В. Позитивни аспекти

4. Комитет поздравља што је, од разматрања последњег извештаја, дошло до усвајања закона који су усмерени на елиминисање дискриминације жена, истичући:

(а) Закон о забрани дискриминације из 2009. године који садржи дефиницију начела једнакости и забрањује дискриминацију по разним основама, укључујући дискриминацију на основу родног идентитета;

(б) Закон о равноправности полова из 2009. године који садржи одредбе о једнаким могућностима и посебним мерама за спречавање и елиминисање дискриминације по основу пола или рода, као и поступак правне заштите лица изложених дискриминацији;

(ц) Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености из 2009. године који такође садржи одредбе које се односе на родну равноправност и заштиту од дискриминације;

(д) Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом из 2009. године који садржи одредбе о родној равноправности особа са инвалидитетом;

(е) Закон о основама система образовања и васпитања из 2009. године који садржи антидискриминационе одредбе, укључујући дискриминацију по основу пола; и

(ф) Закон о избору народних посланика и Закон о локалним изборима из 2011. године који уводе родне квоте.

5. Комитет такође поздравља усвајање следећих стратешких докумената:

(а) Стратегије за превенцију и заштиту од дискриминације из 2013. године;

(б) Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима (2011-2015);

(ц) Националног акционог плана за имплементацију Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација - Жене, мир и безбедност (2010-2015);

(д) Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности (2009-2015); и

(е) Националне стратегије за унапређење положаја Рома у Србији за 2009. годину и њених Акционих планова (2009-2011. и 2013-2014).

6. Комитет са задовољством констатује да је држава чланица ратификовала или приступила бројним међународним и регионалним уговорима, укључујући:

(а) Конвенцију о правима особа са инвалидитетом и њен Опциони протокол, 2009. године;

(б) Међународну конвенцију о заштити свих лица од присилних нестанака, 2011. године и

(ц) Европску конвенцију о борби против трговине људима, 2009. године.

С. Главне области забринутости и препоруке

Народна скупштина

7. Поред тога што се поново потврђује да Влада има примарну одговорност и да је посебно одговорна за потпуно спровођење обавеза државе чланице према Конвенцији, Комитет наглашава да је Конвенција обавезујућа за све нивое власти, те позива државу чланицу да подстакне Народну скупштину да у складу са својим надлежностима, предузме неопходне мере у вези са применом ових закључних запажања.

Видљивост Конвенције, Опционог протокола и Општих препорука Комитета

8. Комитет је забринут што Конвенција, до данас, није непосредно примењивана у судским поступцима и што жене нису тражиле заштиту права на једнакост и забрану дискриминације позивајући се на одредбе Конвенције или релевантне домаће прописа, што указује на недовољну информисаност жена, судија, тужиоца, адвоката и осталих стручњака о правима жена које гарантује Конвенција.

9. Комитет препоручује држави чланици да:

(а) настави са подизањем нивоа свести жена о њиховим правима према Конвенцији и поступцима према Опционом протоколу; и да

(б) обезбеди да Конвенција, Опциони протокол, Опште препоруке Комитета, гледишта Комитета по појединачним представкама и његова истрага, као и релевантно домаће законодавство буду интегрални део правног образовања и обуке за све судије, тужиоце и адвокате како би се обезбедила директна примена Конвенције и тумачења националних правних одредби у складу са Конвенцијом.

Правни оквир за забрану дискриминације и равноправност

10. Комитет констатује да је дискриминација по основу пола забрањена Уставом, Законом о забрани дискриминације и Законом о равноправности полова. Комитет је, међутим, забринут због:

(а) пропусти државе чланице да ове законе благовремено и делотворно спроводи и због недовољне информисаности грађана о одредбама ових закона, што је довело до малог броја покренутих поступака;

(б) одсуства концепта вишеструке дискриминације жена у антидискриминационим законима државе чланице; и због

(ц) непостојање правног оквира за приступ бесплатној правној помоћи и подршци што онемогућава жене у остваривању права права на једнакост и на заштиту од дискриминације.

11. Комитет позива државу чланицу да:

(а) обезбеди правовремено и ефикасно спровођење антидискриминационих закона и да предузме мере за подизање нивоа свести шире јавности, а посебно жена из угрожених група о тим законима;

(б) у своје законодавство уведе концепт вишеструке дискриминације; и да

(ц) предузме неопходне мере за доношење, што је пре могуће, закона о бесплатној правној помоћи како би жене могле да траже заштиту својих права.

Правни механизми независних националних тела за заштиту људских права

12. Комитет констатује да су заменик Заштитника грађана за родну равноправност и Повереник за заштиту равноправности надлежни за поступање по притужбама у вези са случајевима дискриминације по основу пола. Комитет је, међутим, забринут због:

(а) неодговарајуће видљивости, транспарентности и доступности службе Заштитника грађана и Повереника за заштиту равноправности;

(б) малог броја притужби на дискриминацију по основу пола које су поднете независним националним механизмима за заштиту људских права;

(ц) извештаја да је већина притужби које је примила служба Заштитника грађана одбачена због неоснованости у погледу дискриминације по основу пола.

13. Комитет подстиче државу чланицу да обезбеди да жене искористе независне механизме за подношење притужби који су им на располагању и препоручује држави чланици да:

(а) предузме мере за побољшање видљивости, доступности и транспарентности службе Заштитника грађана и Повереника за заштиту равноправности;

(б) предузме мере за подизање нивоа свести жена о њиховим правима и о функцијама постојећих механизма за притужбе како би им се омогућило да траже обештећење у случајевима дискриминације по основу пола; и да

(ц) обезбеди да службе Заштитника грађана и Повереника за заштиту равноправности ефикасно испитају све притужбе на наводну дискриминацију по основу пола.

Национални механизам за унапређење положаја жена

14. Без обзира на постојање комплексног националног механизма, Комитет жали што институције и тела за унапређење положаја жена немају довољно људских ресурса нити адекватна средства и овлашћења да утичу на државну политику и одлучивање. Комитет је забринут због недостатка систематског и континуираног дијалога између државног механизма на свим нивоима и релевантних организација цивилног друштва, посебно женских организација, те због одсуства консултација са њима у вези са креирањем и спровођењем политика родне равноправности и оснаживања жена.

15. Комитет препоручује држави чланици да:

(а) додатно ојача национални механизам обезбеђујући му адекватне људске, техничке и финансијске ресурсе, повећавајући његову видљивост и ефикасност и јачајући његове капацитете, посебно на локалном нивоу, те обезбеђујући политичку подршку како би му се омогућило да ефикасно врши своје функције;

(б) обезбеди формални и неформални дијалог и консултације између националног механизма и релевантних организација цивилног друштва, посебно женских организација и да успостави систем сарадње који поштује аутономију женских организација.

Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности за период 2009-2015. године

16. Комитет констатује усвајање бројних стратегија и акционих планова, укључујући Националну стратегију за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности за период 2009-2015. године и Национални акциони план за спровођење Стратегије за период 2010-2015. године. Комитет је, међутим, забринут због:

(а) недостатка адекватног буџетског финансирања за спровођење ове и других стратегија и акционих планова чији је циљ елиминисање свих облика дискриминације жена, посебно жена припадника националних мањина, Ромкиња, жена са инвалидитетом,

старијих жена, жена које живе са ХИВ-ом, жена погођених ратом, лезбејки и других угрожених жена и девојака;

(б) неусклађености између различитих националних стратегија и њихових акционих планова са стратегијама на локалном нивоу и због непостојања механизма за координацију, праћење и евалуацију њихове делотворне примене и редовног и периодичног извештавања о њиховом спровођењу; и због

(ц) недостатка мера у националним стратегијама и акционим плановима које су родно сензитивне и намењене решавању проблема неравноправности полова и вишеструке дискриминације угрожених жена, као и због недостатка показатеља и репера којима би се мерио постигнут напредак.

17. Комитет позива државу чланицу да:

(а) издвоји значајне и одрживе ресурсе, како људске тако и финансијске, за све националне стратегије, механизме и акционе планове који се односе на елиминисање дискриминације жена, посебно угрожених жена, те да обезбеди њихово делотворно спровођење;

(б) предузме мере за усклађивање националних стратегија и акционих планова, посебно са оним на локалном нивоу, и побољша координацију између секторског доношења и примене политика и хоризонталне и вертикалне координације између националних и локалних нивоа као и да прати и редовно оцењује процес њихове примене путем извештавања о оствареном напретку;

(ц) донесе родно осетљиве мере у садашњим и новим националним стратегијама, те акционим плановима у циљу спречавања и елиминације неједнакости и вишеструке дискриминације угрожених група жена; и да

(д) убрза израду показатеља и мерила као саставног дела система за надзор и евалуацију, као и да обезбеди њихову редовну употребу у мерењу напретка и у превазилажењу препрека за унапређење положаја жена.

Посебне привремене мере

18. Комитет констатује да су неке посебне привремене мере предузете у области запошљавања жена, укључујући угрожене групе жена као што су Ромкиње и жене са инвалидитетом. Комитет је, међутим, забринут због:

(а) одсуства систематске и доследне примене посебних привремених мера за остварење једнакости у областима које су обухваћене Конвенцијом те за конкретно отклањање препрека за остваривање једнакости и недискриминације угрожених жена;

(б) одсуства родно осетљивих статистичких података о примени посебних привремених мера; и због

(ц) одсуства посебних привремених мера које су усмерене на жене погођене ратом и жене које живе са ХИВ-ом.

19. Комитет подстиче државу чланицу да:

(а) предузме даље кораке за проширење употребе посебних привремених мера, у складу са чланом 4. став 1. Конвенције и Општом препоруком Комитета бр. 25 (1992), као дела неопходне стратегије за убрзано остварења суштинске равноправности жена, посебно угрожених група жена, укључујући жене погођене ратом и жене које живе са ХИВ-ом, у свим областима које су обухваћене Конвенцијом;

(б) обезбеди да су адекватни ресурси додељени овим мерама, те да релевантне државне институције координирају њихову примену;

(ц) обавести јавност, посебно жене, о посебним привременим мерама које је држава увела у циљу побољшања положаја угрожених група жена, да процени њихов утицај и да уради налазе, укључујући и јавно објављивање родно осетљивих статистичких података.

Стереотипи

20. Комитет констатује информације које је држава чланица доставила у вези са њеним напорима да елиминише негативне родне стереотипе у медијима и њену вољу да се реши питање изложености лезбејки и жена са инвалидитетом негативним стереотипима што је изнела и делегација државе чланице. Међутим, Комитет је и даље забринут због:

(а) присуства дубоко укореењених стереотипа и најновијег тренда поновног успостављања традиционалних улога и одговорности жена и мушкараца у породици и друштву који подрива друштвени статус жена, учешће у јавном животу и њихове професионалне каријере; и због

(б) претежно негативног става, укључујући, у неким случајевима, злочине из мржње почињене према женама припадницама мањина, Ромкињама, женама са инвалидитетом, женама које живе са ХИВ-ом и лезбејкама, што утиче на уживање многих њихових права.

21. Комитет препоручује држави чланици да:

(а) даље појача своје напоре у превазилажењу стереотипних ставова према улогама и одговорностима жена и мушкараца у породици и у друштву, те да настави са спровођењем мера за

елиминацију родних стереотипа промовисањем позитивне слике и суштинске равноправности жена; и да

(б) спроведе Стратегију за превенцију и заштиту од дискриминације посебно у погледу жена припадница мањина, Ромкиња, жена са инвалидитетом, жена које живе са ХИВ-ом и лезбејки, те да сарађује са цивилним друштвом, медијима и другим заинтересованим странама у циљу побољшања толеранције и борбе против друштвене искључености тих група жена.

Насиље над женама

22. Иако констатује усвајање Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и партнерским односима у 2011. години и протокола на нивоу министарстава у 2011. години, Комитет је и даље забринут због:

(а) повећаног броја жена које су убили њихови мужеви, бивши мужеви или партнери, те жена жртви других облика насиља, укључујући психичко, физичко, економско и сексуално насиље;

(б) значајне разлике између броја полицијских интервенција, броја поднетих кривичних пријава и броја лица осуђених за насиље у породици над женама;

(ц) значајних препрека са којима се суочавају жене, посебно Ромкиње и жене са инвалидитетом, тражећи заштиту од насиља;

(д) недостатка налога за хитну заштиту; и због

(е) недостатка разврстаних података о свим облицима насиља над женама.

23. Позивајући се на своју Општу препоруку бр. 19 (1992) за насиље над женама, Комитет подстиче државу чланицу да:

(а) размотри и ревидира Кривични законик, Породични закон и друге релевантне законе у циљу ефикасног спречавања свих облика насиља над женама и заштите жртава;

(б) подстакне жене да пријаве случајеве породичног и сексуалног насиља подизањем нивоа свести о кривичној природи таквих чинова;

(ц) обезбеди ефикасну истрагу случајева насиља над женама и да кривично гони и казни починиоце таквих кривичних дела санкцијама које су сразмерне тежини кривичног дела;

(д) обезбеди да све жене жртве насиља имају адекватну помоћ и несметан приступ ефикасној заштити од насиља, како путем обезбеђења довољног броја склоништа која се финансирају

из државног буџета тако и побољшањем сарадње са релевантним организацијама цивилног друштва у овом погледу;

(е) обезбеди да сви релевантни органи буду свесни важности издавања налога за хитну заштиту угрожених жена и одржавања таквих налога активним све док оне више нису у опасности;

(ф) унапреди систем прикупљања података тако што ће водити рачуна да подаци буду разврстани по врсти насиља и према односу између насилника и жртве, подржава истраживање у овој области и учини напоре да ове информације и подаци буду доступни јавности; и да

(г) убрзано ратификује Конвенцију Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.

Трговина људима и експлоатација проституције

24. Иако је констатовао да су законодавне, институционалне као и мере политике предузете у борби против трговине људима, укључујући усвајање Националне стратегије за борбу против трговине људима и Националног акционог плана за борбу против трговине људима (2009-2011), Комитет је и даље забринут због:

(а) значајних одлагања усвајања новог акционог плана за борбу против трговине људима;

(б) недостатка програма рехабилитације и реинтеграције за жене које су жртве трговине људима, те због недовољних средстава издвојених за такве програме; и због

(ц) непостојања сарадње са организацијама цивилног друштва које раде на сузбијању трговине људима.

25. Комитет препоручује држави чланици да:

(а) усвоји нови акциони план за борбу против трговине људима без даљег одлагања;

(б) обезбеди довољно средстава за програме рехабилитације и реинтеграције жена које су жртве трговине људима; и да

(ц) успостави ефикасну сарадњу са организацијама цивилног друштва које раде у овој области.

Учешће у политичком и јавном животу

26. Комитет констатује постојање одредби за унапређење равноправне заступљености жена и мушкараца у политичком и јавном одлучивању, али је и даље забринут због недостатка утицаја таквих мера. Комитет је посебно забринут због:

(а) ограничене примене одредаба Закона о равноправности полова (члан 35) сходно којима политичке странакe, синдикати и професионална удружења треба да промовишу равноправну заступљеност жена и мушкараца у својим органима одлучивања;

(б) неукључености женских организација у израду Националног акционог плана за спровођење Резолуције 1325 Савета безбедности „Жене, мир и безбедност“ као и због њихове искључености из преговора о Косову; и због

(с) малог броја жена у изабраним телима на локалном нивоу и жена у највишим редовима дипломатске службе.

27. Комитет препоручује држави чланици да:

(а) обезбеди пуно и равноправно учешће жена у политичком и јавном животу укључујући примену члана 35. Закона о равноправности полова, те оцени његов утицај, посебно на жене из угрожених група као што су Ромкиње и жене са инвалидитетом;

(б) укључи женске организације у спровођење својих политика о миру и безбедности, укључујући и у своје преговоре о Косову; и да

(ц) повећа број жена на позицијама на којима се доносе одлуке, посебно у локалним управама и у највишим нивоима дипломатске службе.

Образовање

28. Иако констатује постојање новог инклузивног образовања према Закону о основама система образовања и васпитања, Комитет је и даље забринут због:

(а) малог броја уписаних ромских девојчица и дечака у основне и средње школе, те због ниске стопе завршавања школовања, која је израженија код девојчица;

(б) постојаности родних стереотипа у наставним материјалима и уџбеницима за средњу школу; и због

(ц) неадекватног образовања о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима у школске програме на свим нивоима образовања.

29. Комитет препоручује држави чланици да подигне ниво свести о важности образовања као људског права и као основе за оснаживање жена и девојчица. У том циљу, Комитет подстиче државу чланицу да:

(а) промовише упис у основне и средње школе ромске деце и њихово редовно похађање наставе, посебно девојчица, те да

елиминише све препреке, укључујући финансијске у приступу образовању;

(б) размотри и ревидира материјале и уџбенике за средње школе и отклони патријархалне родне стереотипе; и да

(ц) уведе образовање о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима, у складу са узрастом, укључујући и питања родних односа и одговорног сексуалног понашања, у наставне планове и програме на свим нивоима образовног система.

Запошљавање

30. Иако је држава чланица предузела мере у циљу елиминисања дискриминације по основу пола на радном месту, Комитет је и даље забринут због:

(а) постојане разлике у зарадама по основу пола;

(б) несразмерно велике стопе незапослености жена, посебно Ромкиња, жена са инвалидитетом и жена на селу;

(ц) повећане феминизације одређених професија;

(д) недостатка могућности да се усклади посао и породичне обавезе;

(е) сексуалног узнемиравања жена на радном месту; и због

(ф) недостатка разврстаних података о положају жена на тржишту рада.

31. Комитет препоручује држави чланици да:

(а) усвоји мере за примену начела једнаких зарада за рад једнаке вредности како би се смањила и избрисала разлика између зарада по основу пола;

(б) повећа приступ женама запослености и предузетништву, укључујући Ромкиње, жене са инвалидитетом и жене на селу;

(ц) подстакне учешће жена у професијама у којима су традиционално недовољно заступљене;

(д) олакша усклађивање професионалног и приватног живота за жене и мушкарце, укључујући повећање броја центара за бригу о деци, те подстицањем мушкараца да равноправно учествују у породичним обавезама;

(е) ојача мере за спречавање и борбу против сексуалног узнемиравања жена на радном месту успостављањем ефикасних механизма извештавања и санкција; и да

(ф) прикупи и разврста податке о положају жена и мушкараца на тржишту рада, о броју и природи судских предмета

и жалби у вези са дискриминацијом по основу пола и сексуалног узнемиравања на радном месту.

Здравље

32. Иако констатује постојање законодавних мера и мере политике које је држава чланица предузела, укључујући проширење обавезног здравственог осигурања на ромско становништво, Комитет је и даље забринут због:

(а) ограничене примене таквих закона и политика и због ограниченог приступа Ромкињама, женама са инвалидитетом и жртвама силовања здравственим услугама;

(б) тешкоћа са којима се суочавају жене са инвалидитетом у уживању својих права на услуге везане за репродуктивно здравље због предрасуда, недостатка обученог особља или приступачних објеката;

(ц) коришћења абортуса као методе контроле рађања и ограничене употребе савремених облика контрацепције, лошег квалитета услуга саветовања за планирање породице као и присуства ризика због којих би држава чланица, суочена са опадањем наталитета, морала да предузме мере за смањење садашње приступачности абортуса; и због

(д) недостатка приступа другој генерацији антиретровиралног третмана за жене које живе са ХИВ-ом/АИДС-ом и због недовољне информисаности о превенцији преноса ХИВ-а/АИДС-а са мајке на дете, као и о могућем лечењу.

33. Комитет подстиче државу чланицу да:

(а) женама побољша приступ квалитетној здравственој заштити и здравственим услугама, у складу са Општом препоруком бр. 24 (1999);

(б) обезбеди ефикасно спровођење закона и политика које обезбеђују обавезно здравствено осигурање и бесплатне услуге за све жене и девојчице;

(ц) предузме неопходне мере које гарантују потпуну и ефикасну реализацију права жена са инвалидитетом на сексуално и репродуктивно здравље отклањањем предрасуда, обуком медицинског особља и повећањем броја здравствених објеката адекватно опремљених како би одговорили њиховим потребама;

(д) смањи коришћење абортуса као методе контрацепције повећањем информисаности и приступа савременим облицима контрацепције који би били укључени у позитивне листе лекова, те да обезбеди да абортус остане доступан, као што јесте у овом тренутку, и законски и финансијски, те да размотри укључивање трошкова за абортус у систем здравственог осигурања;

(е) предузме тренутне мере за обезбеђење приступа женама и девојчицама које живе са ХИВ-ом/АИДС-ом другој генерацији антиретровиралних лекова и другим неопходним лековима и услугама, као и информацијама о методама превенције преноса ХИВ-а/АИДС-а са мајке на дете.

Жене на селу

34. Комитет са забринутошћу констатује да постоје неједнакости између жена у граду и жена на селу у држави чланици у погледу животног стандарда и запослености, поготово старијих жена. Комитет је такође забринут због чињенице да постоји дискриминација жена на селу у приступу имовини услед традиционалних и друштвених образаца који фаворизују мушкарце као носиоце имовинских права.

35. Комитет препоручује држави чланици да обезбеди женама на селу, укључујући старије жене, неометан приступ адекватним животним стандардима и запошљавању. Надаље препоручује држави чланици да предузме неопходне мере за сузбијање стереотипа о улози жена на селу и да отклони праксе дискриминације жена у имовинским правима.

Угрожене групе жена

36. Иако констатује усвајање ревидиране Националне стратегије о положају избеглица и интерно расељених лица за период 2011-2014, Комитет је забринут због недостатка државног надзора над положајем жена избеглица, азиланата и интерно расељених жена, те због недостатка података разврстаних према полу, посебно у вези са насиљем над женама. Такође је забринут што су процедуре регистрације рођења лица без докумената, посебно лица која припадају ромској заједници, према изменама и допунама Закона о ванпарничном поступку, остале дискреционо право Министарства унутрашњих послова.

37. Комитет позива државу чланицу да успостави механизме за праћење положаја избеглица, азиланата и интерно расељених жена у циљу боље заштите њихових права, укључујући њихову заштиту од насиља и пружање релевантних података. Комитет такође препоручује држави чланици да обезбеди да се судске одлуке о регистрацији рођења и држављанства особа без докумената спроведу ефикасно и да их извршни органи не могу ревидирати.

Брак и породични односи

38. Комитет констатује да Акциони план за спровођење Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности (2010-2015.) обухвата мере усмерене на препознавање, спречавање и решавање проблема дечјих бракова,

принудних (договорени) бракова и праксе „продавања младе“. Комитет такође констатује спремност државе чланице да „разговара о Моделу закона о истополним партнерским заједницама који припрема цивилно друштво“, како је навела делегација државе чланице. Међутим, Комитет је и даље забринут због:

(а) одсуства напретка у спречавању раних и принудних (договорених) бракова међу ромском популацијом и другим мањинским групама;

(б) измена и допуна Кривичног законика из 2009. године којима се укидају чланови о „склапању ништавног брака“ и о „омогућавању ступања у незаконит брак“; и због

(ц) заустављања државног дечјег дохотка на четвртом детету, те због чињенице да издавање налога за издржавање детета од стране очеве није довољно.

39. Комитет подстиче државу чланицу да:

(а) предузме све неопходне мере за спровођење одредбе Акционог плана која има за циљ спречавање раних и принудних (договорених) бракова код мањинских група, посебно Рома, те да подигне ниво свести припадника тих заједница и социјалних радника о негативним ефектима раног ступања у брак на здравље и образовање жена;

(б) преиспита свој Кривични законик како би обезбедила да склапање ништавног брака и омогућавање склапања незаконитих бракова буду забрањени и адекватно санкционисани;

(ц) успостави механизме за пружање подршке великим породицама и деци чији родитељи нису успели да испуне своје обавезе издржавања; и да

(д) обезбеди брзо усвајање Модела закона о истополним партнерским заједницама.

Измене и допуне члана 20. став 1. Конвенције

40. Комитет подстиче државу чланицу да прихвати измене и допуне члана 20. став 1. Конвенције о времену састајања Комитета.

Пекиншка декларација и Платформа за деловање

41. Комитет позива државу чланицу да примени Пекиншку декларацију и Платформу за деловање у својим напорима да спроведе одредбе Конвенције.

Објављивање и спровођење закључних запажања

42. Комитет подсећа на обавезу државе чланице да систематски и континуирано спроведе одредбе Конвенције о елиминисању свих

облика дискриминације жена. Комитет апелује на државу чланицу да до подношења следећег периодичног извештаја првенствено усмери пажњу на спровођење ових закључних запажања и препорука. Комитет стога захтева благовремено обајваљивање закључних запажања, на службеном језику (језицима) државе чланице и дистрибуирање надлежним органима власти на свим нивоима (националном, регионалном, локалном), посебно Влади, министарствима, Народној скупштини и судовима, како би се омогућила њихова потпуна примена. Подстиче државу чланицу да сарађује са свим заинтересованим странама као што су удружења послодаваца, синдикати, организације за људска права и женске организације, универзитети и истраживачке институције, медији итд. Даље препоручује да се закључна запажања Комитета публикују у одговарајућој форми на нивоу локалне заједнице како би се омогућило њихово спровођење. Поред тога, Комитет тражи од државе чланице да настави са активностима које би Конвенцију, њен Опциони протокол, поступање по индивидуалним представкама, праксу и опште препоруке Комитета учиниле доступним свим релевантним субјектима.

Ратификација осталих уговора

43. Комитет констатује да би поштовање девет главних међународних уговора из области људска права¹ од стране државе чланице повећало уживање људских права и основних слобода од стране жена у свим аспектима живота. Комитет стога охрабрује државу чланицу да размотри ратификацију уговора у којима још увек није уговорна страна, тј. Међународну конвенцију о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица.

Наставак активности у вези закључних запажања

44. Комитет захтева од државе чланице да у року од две године, достави информације у писаној форми о предузетим корацима у спровођењу препорука садржаних у горњим ставовима 17. и 23. (а), ц), д) и е)).

Припрема следећег извештаја

45. Комитет позива државу чланицу да свој четврти периодични извештај поднесе у јулу 2017. године.

¹ Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима; Међународни пакт о грађанским и политичким правима; Међународна конвенција о елиминисању свих облика расне дискриминације; Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена; Конвенција против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих поступака или казни; Конвенција о правима детета; Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица; Међународна конвенција о заштити свих лица од присилног нестанка и Конвенција о правима особа са инвалидитетом.

46. Комитет тражи од државе чланице да се придржава „Хармонизованих смерница за извештавање према међународним уговорима о људским правима, укључујући смернице о заједничком основном документу и документима специфичним за уговор“ (HRI/MC/2006/3 i Corr.1).
